

BERÄTTA DIN HISTORIA

*»Du kan lära känna en annan
människa djupare genom en
timmas lek än genom ett
års konversation.« PLATON*

UNGA PÅ OPERANS PEDAGOGISKA PROJEKT TILLSAMMANS MED
DRAMATIKERN MARTINA MONTELIUS 2016

BESKRIVNING AV PROJEKTET

Unga på Operan genomförde under 2016 tillsammans med dramatikern Martina Montelius ett projekt med fem mellanstadieklasser i Stockholms-området. Barnen skrev under hennes ledning i en medskapande workshop berättelser. Utifrån texterna arbetade eleverna sedan vidare med Unga på Operans pedagoger och framförde en gemensam föreställning inför andra elever på skolan. Projektet blev möjligt tack vare en donation från Wallenius Lines.

PROJEKTET VAR UPPLAGT I FYRA STEG

1) Skolklassen besökte Operan under en förmiddag. Efter en guidad tur i huset gav pedagogerna från Unga på Operan en kort introduktion till projektet.

2) Därefter besökte Martina Montelius klassen för en heldags workshop. Eleverna fick en introduktion till skapande processer och skrev berättelser.

3) Ett pedagogiskt team från Unga på Operan med bakgrund inom teater och musik arbetade med klassen i workshopform och presenterade sceniska övningar.

4) Det pedagogiska teamet arbetade med klassen under tre heldagar med devising på skolan. Barnens berättelser hade lästs av teamet och sammanställts till ett grundmaterial för utforskande övningar i musik och scenisk gestaltning. Devisingen ledde fram till en gemensam föreställning som spelades upp inför andra elever på skolan. Martina Montelius deltog som observatör under devisingdagarna i syfte att skriva en essä om projektet.

DELTAGANDE SKOLOR

*Annerstaskolan, Huddinge
Grimstaskolan, Vällingby
Höglundaskolan, Jordbro
Rågsveds grundskola, Rågsved
Tallbackaskolan, Solna*

DET PEDAGOGISKA TEAMET UNGA PÅ OPERAN

*Sara Danielsson, Anna-Lena Efverman
/Sara Lewerth & Mikael Sundin*

KONSTNÄRLIG CHEF UNGA PÅ OPERAN

Anna Karinsdotter

RAPPORTFÖRFATTARE

Sigrid Herrault

METOD & UPPLÄGG AV RAPPORTEN

I syfte att skapa en bild av projektet och dess genomförande och resultat, följde jag med Martina Montelius till klassrummen och observerade en del devisingdagar med Unga på Operans pedagoger. Under processen umgicks jag med eleverna och genomförde löpande kortare intervjuer om deras upplevelser och tankar kring projektet. Jag läste även texterna som barnen skrev och assisterade vid behov Martina Montelius för att underlätta igångsättningen av skrivprocessen hos enstaka elever. Några veckor efter avslutat projekt återvände jag till skolorna för att samtala med lärarna om kulturens roll i skolan och om den pedagogiska nyttan av Berätta din historia.

Ambitionen med projektet var att söka sig till skolor där det fanns många elever med olika språkbakgrunder och barn som nyligen flyttat till Sverige. En aspekt som väckte mitt särskilda intresse under observationerna var elevernas förhållande till svenskan. Jag kände igen mig själv bland många elever, då svenska är i inlärningsordningen mitt fjärde språk. Reflektionerna som jag beskriver i avsnittet "Att vidga språket" är baserade på möten med eleverna, deras texter och samtal med enskilda lärare och ofrånkomligen påverkade av min egen bakgrund som flerspråkig individ.

I rapporten återges ett urval citat från barnens reflektioner under intervjuerna och smakprov på enstaka texter tillsammans med bilder från arbetsprocessen på skolorna. Därefter följer fyra lärarintervjuer som summerar och analyserar projektets värde för de enskilda klasserna och den pedagogiska verksamheten.

Martina Montelius speglar sitt möte med eleverna och reflekterar kring projektet under avsnittet "Att slå an sin egen ton i världen." Hennes beskrivning av skapande processer "krokar in" i rapportförfattarens analys av det pedagogiska mötet mellan skolans och kulturskaparnas värld i påföljande avsnitt "Fria händer eller konkreta ramar?".

Avsnittet om devising och analysen av processen att skapa en föreställning beskriver Unga på Operans pedagogiska metod som användes under projektet. Summeringen av kulturens egenvärde i skolan avrundar rapporten.

I slutet medföljer kortare biografier av de medverkande pedagogerna från Unga på Operan.

CITAT FRÅN ELEVVERNA

HUR VAR DET ATT BESÖKA OPERAHUSET?

- ”Spännande, roligt att se hur man började med opera förr i tiden”
- ”Roligt att se gamla kläder och se scenrummet. Roligt att höra musiken, lite trummor och sånt”
- ”Det var kul att få stå på scenen och få gå under scenen”

HUR HAR DET VARIT ATT SKRIVA EN BERÄTTELSE?

- ”Jag tänkte lite och sen skrev jag. Det var ganska lätt”
- ”Det var svårt i början men sen blev det lättare”
- ”Jag gillar att skriva berättelser och det är inte många som vet om det”

VEM SPELAR DU I PJÄSEN?

- ”Min roll är en tjej som tror att hon är i sin säng men egentligen är hon i skogen.”
- ”Jag är polis. Jag säger till träden: ”Stopp! Jag ska förvandla er till tidningar och barnböcker!” Jag skyddar flickan.”
- ”Jag är Mullvis Presley, en mullvad som är coach för Liverpool.”

VAD ÄR DIN DRÖM?

”Min dröm är att bli världens bästa ishockeymålvakt. När jag har gått i pension ska jag bygga ett hotell i en jordkällare. Självt ska jag jobba som HR-chef på hotellet.”

”Jag vill utbilda mig till läkare och hjälpa människor. Det är ett bra jobb med bra lön som man kan leva på. Och man får ett bättre samvete, känner sig som en bra människa.”

”Jag brukar drömma om att jag ramlar från fjärde våningen. Innan jag ramlar på golvet, då vaknar jag.”

HUR KÄNNES DET NÄR MAN SNART SKA UPPTRÄDA FRAMFÖR EN PUBLIK?

”Lite läskigt men jag vågar ändå uppträda”

”Känns nervöst, man vet inte vad folk ska tycka.”

”Jag dör! Jag ska se till att bli sjuk imorgon!”

HUR VAR DET ATT ARBETA MED UNGA PÅ OPERAN?

”Det roligaste var att hitta på pjäsen, tänka ut vad den skulle handla om”

”Repetitionerna har varit utmanande för att vi har jobbat mycket”

”Jag har fått min dröm uppfylld – jag har fått rappa. Operan är min ängel.”

VAD HAR DU LÄRT DIG MED UNGA PÅ OPERAN?

”Jag har lärt mig att göra en föreställning för andra barn.”

”Jag har lärt mig att slappna av när man ska göra en show.”

”Jag lärde mig att samarbeta och spela roller. Jag är teknikintresserad och fick lära mig om ljussättning.”

”Man lärde sig också att skådespela bättre, så att det ska se verkligt ut.”

”Jag har lärt mig att prata inför klassen och det är jag väldigt stolt över.”

SMAKPROV PÅ ELEVERNAS BERÄTTELSE

EN HÄSTRÖM

Hej, jag heter Ronja och jag är en norsk fjordhäst. Min familj lever inte med mig. Jag är född på en 4H-gård. Jag drömmer om att tävla och bli känd. Jag går in kl 17 från hagen. Mina kompisar heter Lykkeli, Tamira och Lukas. Lykkeli är också en fjording. Tamira och Lukas är shetlandsponnys. Jag tycker att det är jobbigt när folk skriker i mina öron. Jag gillar att bli ryktad. Jag förstår inte varför det kostar pengar att rida mig. Min favoritfärg är lila för att min grimma och mitt grimskafte är lila. Jag är ledaren i hagen och Lukas är sist i rank. Jag tror den killen är singel, han går så långsamt. Tamira sparkar nästan alla som ska hämta henne, eller i alla fall försöker.

Elev åk 5, Tallbackaskolan

MOBBARNA

Jag gick i korridoren när jag såg dem. Jag vände mig om snabbt som blixten och började springa. Bakom mig så hörde jag tjockis, hora och idiot. Jag fortsatte bara att springa. Jag sprang hem, satte mig ner och började gråta. Jag försökte att inte gråta, jag ville inte vara svag.

Jag är som en lampa. När jag kommer till skolan så är jag tänd men när jag ser dem, så blir jag släckt, det är som om någon slår sönder lampan.

Jag är ingenting. Jag är bara Alina, tjejen som köper tantkläder. Tjejen som inte har märkesskor eller kläder. Tjejen som alla hatar.

De har allt: de har märkesskor och kläder, de går runt med Michael Kors väskor. De heter Vanessa, Jessica och Elizabeth. De är de elakaste personerna i skolan, de får alla att gråta.

En dag ska jag vinna. En dag ska jag besegra dem. En dag ska de gråta på grund av mig. Den dagen är idag, det är dagen då jag ska vinna.

Elev åk 5, Grimstaskolan

STIGARNAS REVOLUTION

En gång i en annan värld så fanns det en stig som var trött på att bli mosad av alla som gick på honom. En dag kom han på en idé. Han tänkte attackera och försöka förgöra allt organiskt. Han slingrade sig iväg efter mer stigar som kunde hjälpa honom. Efter en lång stund när han hade slingrat sig några kilometer så såg han en hel grupp med stigar. När han hade slingrat sig fram till dem så frågade han om de ville vara med i hans revolution. De sade att de gärna ville vara med.

De började en lång vandring och högg ner alla träd som kom i deras väg. När de hade slingrat sig en kilometer så såg de en by. På den tiden så var mänskligheten inte så stor, för i den byn så bodde alla människor. Stigarna gick genast till attack. Efter en timme så stod det klart vem som hade vunnit striden. Byn stod i lågor och mänskligheten var utrotad. Det betydde att stigarna hade vunnit. Ännu en gång hade stigarna höjt sin makt. Nu bugade till och med träden för stigarna. Snipp snapp snut, så vann stigarna till slut.

Elev åk 5, Tallbackaskolan

ATT FÅ KOMMA TILL EN NY VÄRLD

Intervju med Lars Martinsson, lärare i SO och svenska, Rågsveds grundskola

VAD GAV SAMARBETET MED UNGA PÅ OPERAN TILL DIN KLASS?

Det allra roligaste var det som hände efteråt med dynamiken i gruppen. Tysta elever kom fram och tog plats. Det sceniska arbetet med uppträdande som följd var en värdefull känsla för eleverna. Målet att jobba fram en föreställning gav bra ramar och det blev allvar, man kunde inte bara skoja bort det utan det blev fokus och övning.

Unga på Operans pedagoger var bra på att handleda barnen, ta upp det eleverna ville göra och hjälpa dem att göra det så att de kunde bli bättre på scen. Barnens självkänsla växte.

När det sedan var dags att uppträda, valde jag en yngre klass som publik. Syftet var att de skulle se att på den här skolan gör vi något bra som kan skapa framtidstro. De tyckte om föreställningen.

Skrivprocessen var jätterolig med Martina Montelius. Eleverna uppskattar när det kommer personer utifrån som vidgar deras vyer. Besöket på Operan var också viktigt – att få komma till en ny värld och kunna upptäcka nya yrken – aha, det är faktiskt ett jobb att vara musiker!

Det var fantastiskt för eleverna att se genrepet av balettföreställningen Alice i underlandet. Jag har sällan sett dem så fokuserade, de var fullkomligt fångslade av föreställningen. En del kunde jämföra verket med filmversionen med Johnny Depp, det var en fördel att det fanns en referensram ur deras egen erfarenhetsvärld. I början tyckte de inte att det där med opera lät särskilt kul men studiebesöket i Operahuset blev lyckat.

ELEVERNA VÅGAR MER

Intervju med Ann-Christin Lindborg, lärare i SO och svenska, Annerstaskolan, Huddinge

HUR HAR GRUPPDYNAMIKEN UTVECKLATS I DIN KLASS I SAMBAND MED PROJEKTET?

Gruppen har blivit sammansvetsad och trygg. Eleverna vågar mer inför varandra och är mer nyfikna på sina klasskamrater. Det finns en samhörighet och man vågar ta plats i samarbets- och inläringssituationer.

Nu arbetar vi med målsättningen att ”det goda ska smitta av sig” – vi låter gruppen integreras med parallellklassen och hoppas på att samarbetsandan sprider sig genom att arbeta tematiskt.

FINNS DET NÅGON FORTSATT NYTTA AV DE KONKRETA KUNSKAPERNA ANGÅENDE SKAPANDET?

Eleverna fortsätter att utöka kunskaperna de fick under arbetet med Unga på Operan i andra sammanhang. När de gjorde film, påminde vi dem aktivt det som lärdes ut under Berätta din historia, t ex citerade jag utsagan av Martina Montelius: ”Ni ska inte leka teater, ni ska spela teater.”

VAD HAR BARNEN FÅTT MED SIG SOM INDIVIDER I MÖTET MED UNGA PÅ OPERAN?

Arbetsprocessen med proffsen som lyssnar på barnen och visar att det de gör är viktigt, ger utökad självkänsla. Barnen är stolta och har fått ett minne för livet att komma ihåg från skolan.

ALLA FÅR PRÖVA PÅ

Intervju med Helene Stenkula, grundskollärare på Tallbackaskolan, Solna

VARFÖR BEHÖVS DET KULTUR I SKOLAN?

Kultur berikar människans tänkande och öppnar upp en mot världen. Eleverna vidgar sitt språk, de får reflektera och fundera lite djupare över sig själva och omvärlden. I likabehandlingsarbete hjälper det till att bli en mer tolerant och vidsynt människa.

Just språket spelar en viktig roll i människans förståelse av tillvaron. Barn som har kommit hit från andra länder behöver få stimulans i det svenska språket och även de som har svenska som modersmål bör vidga sitt språkförråd.

VAD FYLLDE PROJEKTET BERÄTTA DIN HISTORIA FÖR FUNKTION HOS DIN KLASS?

Det har hjälpt till att eleverna har fått växa. Det är utvecklande när det kommer ny kompetens till skolan och ger något annat. Alla får pröva på, även de som inte spontant söker sig till kulturskolan.

En viktig erfarenhet var att träna på att prata inför andra, att våga tala framför gruppen. Oberoende av

vad de enskilda eleverna väljer att göra senare i livet, är det nyttigt att kunna prata inför andra människor.

Besöket på operahuset var också utvecklande, det är inte självklart för de flesta barn här att åka in till staden och gå på teater.

HUR GICK ARBETET MED UNGA PÅ OPERANS PEDAGOGER?

Pedagogerna var duktiga på att få med alla elever, det var kul att se hur de engagerade olika personer och gjorde de delaktiga. Det är en förmån att de var tre stycken och hann fånga in alla barnen. Eleverna fick jobba åt rätt håll, framåt utifrån där de befann sig i sin individuella utveckling.

Det är passande för oss på skolan med ett pedagogiskt projekt av det här slaget för åk 5. Det är en lagom ålder för att tillgodogöra sig erfarenheten samtidigt som man ännu inte är pressad av nationella prov och betyg.

EN DEL HITTAR SIG SJÄLVA

Intervju med Lena Paulsson, grundskollärare, Grimstaskolan

HUR HAR GRUPPDYNAMIKEN I DIN KLASS PÅVERKATS AV PROJEKTET BERÄTTA DIN HISTORIA?

Min klass har blivit mer sammansvetsad bland annat med hjälp av Unga på Operans projekt. Mötet med Unga på Operans pedagoger skyndade på att stämningen i klassen blev bättre och de olika grupperingarna formades på ett bra sätt.

VAD GAV SAMARBETET MED UNGA PÅ OPERANS PEDAGOGER?

Jag som lärare fick förtroende för pedagogerna och kunde låta dem arbeta utifrån sina kompetenser. Det blev berikande för mig med deras professionalism. Projektets upplägg var värdefullt och man kunde koppla en del saker till kärnämnen.

BEHÖVS DET KULTUR I SKOLAN?

Vi är alla olika som människor. En del elever kommer fram och hittar sig själva när man jobbar med kreativiteten. Det är även viktigt att musik och konst inte tappas bort ur livet, det skulle bli fattigare att leva. Många barn tittar på TV men kanske inte går på museer och teater till vardags.

PROJEKTET INLEDDES MED BESÖKET PÅ OPERAHUSET...

Våra elever är inte så ofta i city och i de vackra miljöerna som operahuset. Det var ett lämpligt sätt att inleda arbetet med besöket på Operan, barnen fick se var pedagogerna som skulle jobba med dem arbetade.

FANNS DET EN POÄNG MED ATT ELEVERNAS ARBETE LEDDE TILL EN FÖRESTÄLLNING?

Uppspelet var oerhört viktigt för barnen, att det blev en föreställning på riktigt. En del barn tyckte att gruppövningarna var svåra och inte alltid kul. Några elever kom i kontakt med obekväma känslor. I dagens samhälle vill ungdomar ha snabb bekräftelse, nu fick de kämpa och övervinna en del hinder för att åstadkomma en föreställning framför publiken.

Barnen fick se att det var värt kampen, tillfredsställelsen kom efteråt. När de väl hade nått resultatet och framfört föreställningen, glömde de bort svårigheterna på vägen. Nu minns de mest att uppträdandet gick bra. De ville göra om det och bjuda in sina föräldrar. Det viktiga med projektet var "att våga". Det är när man vågar som självförtroendet växer.

ATT SLÅ AN SIN EGEN TON I VÄRLDEN

*Martina Montelius, dramatiker och chef för
Teater Brunnsgatan 4, berättar om resultatet.*

VAD ÖVERRASKADE DIG UNDER ARBETET MED SKOLKLASSERNA?

Elevernas öppenhet och mod! Jag var beredd att ge dem mycket mer hjälp och inspiration än de i verkligheten visade sig behöva. Vissa barn blommade mest när de fick skriva, andra när de sjöng, rappade, pratade eller genomförde fysiska övningar. Några var ivriga att kommunicera, andra blyga. Men gemensamt för alla var att de tog emot projektet med öppna armar, och bidrog var och en på sitt personliga sätt. De var så generösa med sig själva och sin kraft. Jag är djupt imponerad.

UTIFRÅN DINA MÖTEN MED ELEVERNA – VAD BORDE VI VUXNA TA TILL OSS, OM VI SKA BEMÖTA MELLANSTADIEELEVER I SKAPANDE VERKSAMHET?

Att man inte måste styra skapandet så hårt. Ofta är vi vuxna så beredvilliga att ge barn riktigt tydliga uppgifter - t ex: nu ska du berätta om din sommar, eller stå på händerna, eller rita ett vinterlandskap. Men det mest fantastiska sker när barnen får fria händer: skriv om vad du vill! Vad är du intresserad av? Vi gör något av det. Det är som att vrida på en kran - de allra flesta har så mycket som de vill berätta, och de berättelser som kommer fram är ofta förbluffande, spännande, roliga och rörande.

HUR VAR SAMARBETET MED UNGA PÅ OPERANS PEDAGOGER?

Det var helt avgörande för projektet. De tillförde kompetens som jag saknar inom musik, rörelse och röst. Ur ett konstnärligt perspektiv satte de in berättelserna barnen skapade med mig i ramar och sammanhang som gav texterna nytt liv och fler dimensioner. Jag lärde mig själv mycket av dem, och samarbetet oss emellan fungerade fantastiskt.

VARFÖR ÄR DET VIKTIGT ATT ELEVERNA HAR FÅTT GENOMFÖRA BERÄTTA DIN HISTORIA?

Framför allt: eleverna fick uppleva att någon utanför vardagslivet på allvar frågade hur de kände och tänkte, vad de upplevt, vad de ville dela med sig av. Och så fick de lära sig hur man kan gestalta och förmedla tankar, känslor och erfarenheter. De fick öva sig i koncentration, kreativitet och samarbete. Kunskaper som är viktiga vilken väg man än väljer i livet. Och de fick övervinna nervositeten inför att uppträda på en scen, vilket de klarade galant. Att vara nervös, och sedan våga, är i sig en upplevelse att bära med sig.

Mest av allt hoppas och tror jag att det gav dem en känsla av att kunna mer än de trott, att deras tankar är viktiga och att det går att använda hela sitt inre, även det smärtsamma, till att skapa något man kan vara stolt över. Att alla erfarenheter kan bli tillgångar om man sätter in dem i ett sammanhang där man själv äger tolkningsföreträdet, och slår an sin egen ton i världen.

FRIA HÄNDER ELLER KONKRETA RAMAR?

av Sigrid Herrault

En viktig aspekt av Unga på Operans pedagogiska samarbete med skolan är dialogen med lärarna. Skolans värld är konkret, strukturerad och uppgiftsbaserad. Det finns en läroplan att följa och tydligt definierade målsättningar. Skolans primära uppgift är att lära ut kunskap och förmedla samhällets grundläggande värderingar i syfte att utveckla och förbereda unga människor till ett självständigt vuxenliv i framtiden.

Det konstnärliga skapandet har kopplingar till fri lek. Behovet av strukturella ramar är olika beroende på individen. Uppmaningen "Skriv vad du vill!" sätter fantasin igång hos en del medan andra behöver något mer konkret att hålla sig till för att komma igång. Det kan handla om enstaka följdfrågor: Vad är du intresserad av? Fotboll? Vad gör du på planen när du spelar fotboll? Vad tänker du på när du dribblar? Hur känns det att göra mål? Sen lossnar det eventuellt en berättelse om kärleken till fotbollen.

Det viktiga är dock att den egna fantasin ska få så stort spelutrymme som möjligt. Om skrivandet skulle vara på förhand begränsat till ett konkret tema, skulle många berättelser aldrig komma fram. Om det är bara vuxna som initierar teman, skulle vi inte få veta vad ungdomarna själva bär på för historier och referenser, då vuxenvärlden omöjligen kan ha

full insyn i en annan generation. En central aspekt av kulturens roll i skolan är just att göra det möjligt för eleverna att uttrycka den egna fantasin och kreativiteten.

Att sätta igång konstnärliga processer kan ibland kännas kaotiskt i kontrast till skolans konkret strukturerade läromedel. "Skriv vad du vill!" låter väldigt öppet, kan låta nästintill upproriskt, om man skulle vilja spetsa till det. Det kan rentav skapa oro eller hämningar på grund av sin gränslösa innebörd. Men barnen tar ofta själva initiativet till att ställa följdfrågor och en del barn får man, som jag nämnt tidigare, stimulera med frågor initierade av pedagogen.

Det bästa sättet att förena de till synes motsatta utgångspunkterna "konkreta uppgifter" och "fri lek" är genom en dialog med lärarna om det konkreta projektets innehåll och öppenhet och uppmärksamhet i klassrummet. Skapande processer är dynamiska och förloppen beror på tiden, platsen, de olika individerna i gruppen. Projektet Berätta din historia fick en process, där man började med stor frihet och sedan strukturerade upp kreativiteten "på vägen". När barnen hade skrivit klart texterna var det dags för nästa fas: devising.

DEVISING

– *samarbete, lyhördhet och tolerans*

Devising innebär att klassen skapar tillsammans och undersöker med olika övningar på golvet en grundberättelse eller ett tema. Ledarna plockar ihop föreställningen ur förslagen som uppstår i processen. I det här fallet arbetade eleverna med musik, sång, rörelse och grundläggande övningar i skådespeleri. Pedagogerna hade förberett ett manus som byggde på elevernas texter skrivna med Martina Montelius och med hjälp av de sceniska övningarna skapades en gemensam föreställning.

Utöver sitt konstnärligt kreativa innehåll är devising ett demokratiskt verktyg för samarbete och utveckling av gruppdynamiken i klassen. Unga på Operans pedagoger arbetar utifrån mottot: Vi är olika som människor, alla ska med! Under övningarnas gång ligger tonvikten på att eleverna ska bli sedda som individer med sina

personliga förmågor. Därför är paletten av övningar variationsrik: en del tycker om att sjunga, andra gillar rörelse, någon är intresserad av ljud, en annan vill bli tekniker under den kommande föreställningen som ska visas till publiken. Varje elev får chansen att träna på att få sin röst hörd i rummet och även ta ett steg tillbaka och lyssna på de andra. Under de olika övningarna får eleverna även syn på nya sidor hos varandra som kommer fram i den kreativa processen.

Utifrån lärarintervjuer framgår, att gruppdynamiken i klassen har utvecklats åt positiv riktning med hjälp av projektet. Det nämns även att tysta elever har fått en röst. Barnen själva säger upprepade gånger, att de är stolta över att våga tala framför en grupp. Slutsatsen är att devising är ett bra verktyg för samarbete, likabehandlingsarbete och ökar självförtroendet vid muntliga presentationer.

ELEVEN SOM INDIVID KAN MED HJÄLP AV DEVISING

*få pröva på nya saker
upptäcka nya sidor hos sig själv
våga ta plats i gruppen
träna på lyhördhet mot andra
lära sig att tala framför andra människor*

ATT SKAPA EN FÖRESTÄLLNING

Förkroppsligande av läroprocessen

Målet att framföra en föreställning inför publik gav ramar åt arbetet på scengolvet och medförde en del obekväma känslor bland eleverna. Under ledning av pedagogerna kunde barnen få hjälp med att sätta ord på spänning, nervositet och prestationsångest, d.v.s. de oundvikliga, olustiga tillstånden som ett uppträdande framför en större publik för med sig.

Samtalen om obekväma känslor och bekräftelsen på att dessa är allmänmänskliga fenomen som även drabbar varenda professionell skådespelare, uppmuntrade eleverna till att våga ta steget upp på scenen och stärkte deras självförtroende. När de väl hade genomfört föreställningen, kom tillfredsställelsen och upplevelsen av att ha varit modig och vågat, trots de inre hindren.

Den inre processen vid arbetet med en föreställning är lik en läroprocess, där individen får anstränga sig

för att tillgodogöra sig ny kunskap och skaffa sig nya färdigheter. Under repetitionerna blir processen förkroppsligad och eleverna får sätta ord på det som sker inombords i stunder där man måste ta sig samman för en längre uppgift som inte ger belöning omedelbart utan kräver uthållighet:

**MOTSTÅND → FOKUS →
HÄRBÄRGERANDE AV OLUST →
GENOMFÖRANDE →
TILLFREDSSTÄLLELSE →
ÖKAT SJÄLVFÖRTROENDE**

Efter föreställningen samlas alla i en ring för en kort summering och utvärdering. Tonvikten ligger på att värdesätta sin individuella insats tillsammans med andra: jag vågade, vi framförde en föreställning och publiken applåderade!

ATT VIDGA SPRÅKET

Idag består elevunderlaget av individer med många olika språkbakgrunder. Det är inte ovanligt att en mellanstadielev har sammanlagt tre olika språk i bagaget. Oavsett om man har svenska som modersmål eller om det är i inlärningsordningen ens fjärde språk, är det livsviktigt att få språklig stimulans här och nu, i samhället där vi existerar tillsammans.

Kreativt skrivande och teaterlekar i grupp är ett lekfullt sätt att använda och utforska sitt förhållande till språket på. De nyanlända barnen som har vistats i Sverige alldeles för kort tid för att kunna tala flytande svenska, kan t e x med hjälp av musik, rörelse eller genom att rita delar av sin berättelse, komplettera sin kommunikation under tiden som de håller på att tillgodogöra sig det nya språket. Delaktigheten som projektet skapade i klasserna, uppmuntrade barnens förmåga till kommunikation och hjälpte till att öka språkförrådet.

De barn som hade en särskild fallenhet och ett intresse för att skriva berättelser, skapade ord- och fantasirika historier med lyhörd känsla för språket, oavsett om svenska var deras modersmål eller inte, förutsatt att de hade exponerats för svenskan under tillräckligt lång tid, d.v.s. gått i skolan i landet ett tag.

Under projektet berättade eleverna många gånger om sina olika språk. De kunde även ställa spontana frågor till varandra om hur en utsaga kunde låta på någons respektive språk. Enligt mina observationer fanns det en mycket språknyfiken stämning i klassrummen. Eller kanske en vana att orientera sig mellan olika språk?

Genom att samlas kring det gemensamma språket och samtidigt öppet kunna referera till något annat språk som man hade i bagaget eller sjunga en sång på sitt modersmål, kunde eleverna uttrycka sin individualitet och berika de andra i gruppen. Världen blev större för alla inblandade, inte minst för oss närvarande vuxna.

MÖTET MED OPERAN & KULTURENS EGENVÄRDE I SKOLAN

Besöket på Operahuset är särskilt värdefullt för många elever som sällan åker in till stadskärnan. En rundtur i ett gammalt praktfullt teaterhus med verkstäder, scenmaskineri och låtsasguld är för många en spännande upplevelse att bära med sig. Utbytet och samvaron med yrkespersoner i deras arbetsmiljö innan de kommer till skolan, ökar nyfikenheten för det förestående gemensamma arbetet.

När pedagogerna, som till vardags har ett konstnärligt yrke, möter barnen på allvar med sina kunskaper och verktyg och delar med sig av sitt kunnande på jämlika villkor i klassrummet, skapas en grund för ömsesidig respekt. Eleverna får då

uppleva att de blir tagna på allvar av professionella människor ute i samhället. Mötet i sig bäddar för grogrunden till ökad självkänsla.

En av kulturens roller i skolan är till för att barn och unga ska få komma i kontakt med sin egen kreativitet. De får en utökad verktygslåda för att kunna uttrycka sin identitet. Den konstnärliga "leken" i grupp är ett forum där eleverna kan lära känna sig själva och sina klasskamrater ur nya perspektiv. När man kollektivt kämpar och vändas inför en kommande föreställning och delar glädjen efter premiären som roddes i land, växer man som individ och medmänniska.

ELEVERNA TACKAR!

"Till er alla vill jag säga: Tack för allting. Jag har lärt mig massor och haft roligt"

"Tack för att ni valde vår klass, vi hade jättekul tillsammans och jag längtar till nästa gång vi spelar teater".

"Tack för allt ni gjort för oss och jag vill säga att ni är BÄST"

BIOGRAFIER

Martina Montelius är författare, regissör och teaterchef på Teater Brunnsgratan 4. Hon debuterade som dramatiker år 2000 med *Usch*, nu blev jag lite mulen på Teater Plaza och sedan dess har hon skrivit en rad uppmärksammade pjäser, under de senaste åren bl.a. *Hans&Greta* och *Ensam och Esmeralda* som framfördes på Dramaten. Martina har även skrivit romaner och är skribent på Expressen.

Anna-Lena Efverman har arbetat som frilansande skådespelare sedan 1997. Hon har bl.a. varit anställd vid Stadsteatern Skärholmen, Riksteatern och Teater Brunnsgratan 4. Under två års tid har hon spelat sin egen föreställning "Efverman på slak lina". Anna-Lena är även verksam som sjukhusclown och har undervisat i clown i Kina, Bangladesh och Indien.

Sara Danielsson är knuten till Unga på Operan som pedagog sedan 2014. Sara är utbildad klassisk sångerska på Kammarmusikprogrammet, MDH, men har också en bakgrund inom fysisk teater och akrobatik från bl.a. L'Académie Fratellini, Paris, och École Philippe Gaulier, London. Sara har under lång tid verkat som drama- och musikpedagog för barn i alla åldrar.

Sara Lewerth är utbildad i fysisk teater på Lecoq i Paris och har arbetat som skådespelerska och teaterpedagog sedan 1999 i Sverige, Frankrike, Storbritannien och Spanien. Hon har bl.a. medverkat i föreställningar på West End, Royal Opera House och English National Opera och har turnerat i Europa med sin egenskrivna föreställning *Take Me To Hollywood by Scandimaniacs*. Hon har även medverkat i flertalet spelfilmer och TV-serier. Hennes röst används ofta till karaktärer i datorspel. Hon har varit verksam vid Unga på Operan under flera år.

Mikael Sundin arbetar som musiker, kompositör och musikproducent. Han har skrivit musik för film, TV och teater, ofta för barn och ungdom. Som exempel kan nämnas musiken till den tecknade TV-serien *Sune och hans värld*, och musiken till *Sven Nordqvists Nasses taxi*, i samarbete med Georg Riedel. Sedan 2014 arbetar han som pedagog på Unga på Operan.

Sigrid Herrault är dramaturg på Unga på Operan. Hon är utbildad på Dramatiska Institutet och Nordens Författarskola Biskops-Arnö. Sigrid är även verksam som dramatiker och lärare i dramatik. Hon har bl a skrivit texter åt Uppsala Stadsteater, Operabyrån och librettot till barnoperan *Den långa, långa resan*.

UNGA PÅ OPERAN
RAPPORT *Sigrid Herrault*
FOTO *Markus Gårder*
GRAFISK FORM *Magnus Israelsson*

